

Ποιος είναι η αιτία όλων αυτών που συμβαίνουν; Ο Θεός, η ανάγκη, η μοίρα, η φύση, η τύχη, ο αυτοματισμός;

/ [Πνευματικά Αποσπάσματα](#)

Αγίου Ιωάννου Δαμασκηνού

Έκδοσις ακριβής της ορθοδόξου πίστεως

Απόδοση στην νέα ελληνική

Αρχιμανδρίτης Δωρόθεος Πάπαρης (νυν Μητροπολίτης Δράμας)

Συνέχεια από εδώ: <http://www.pemptousia.gr/?p=386229>

Για την εξουσία της βουλήσεώς μας, δηλαδή για το αυτεξούσιο

Ο λόγος για το αυτεξούσιο, δηλαδή για την εξουσία της βουλήσεώς μας, έχει πρώτο στόχο, αν υπάρχει κάτι που εξαρτάται από μας· διότι πολλοί είναι που διαφωνούν μ' αυτό.

Δεύτερο στόχο έχει, ποια είναι αυτά που εξαρτώνται από μας και στα οποία έχουμε

εξουσία.

Και τρίτο στόχο, να βρούμε για ποια αιτία ο Δημιουργός μας Θεός μας έκανε αυτεξούσιους.

Αναλύοντας τον πρώτο στόχο, ας αποδείξουμε πρώτα ότι υπάρχουν ορισμένα απ' αυτά που δέχονται εκείνοι (που διαφωνούν) που εξαρτώνται από μας, κι έτσι ν' αρχίσουμε το λόγο.

Λένε ότι αιτία όλων αυτών που συμβαίνουν είναι ή ο Θεός ή η ανάγκη ή η μοίρα ή η φύση ή η τύχη ή ο αυτοματισμός.

Αλλά, έργο του Θεού είναι η ύπαρξη και η πρόνοια, ενώ της ανάγκης έργο είναι η κίνηση όσων βρίσκονται στην ίδια κατάσταση αιώνια·

έργο πάλι της μοίρας είναι να γίνονται υποχρεωτικά όσα η ίδια φέρει (διότι και η ίδια αποτελεί έργο της ανάγκης)·

έργο της φύσεως πάλι είναι η δημιουργία, η αύξηση, η φθορά, τα φυτά και τα ζώα· της τύχης πάλι είναι τα σπάνια και απροσδόκητα· διότι δίνουν ορισμό στην τύχη ως σύμπτωση και συνεργασία δύο αιτιών, που ξεκινούν από την προαίρεση, αλλά έχουν διαφορετικό αποτέλεσμα από το φυσιολογικό· όπως συμβαίνει μ' αυτόν που σκάβει τάφρο και βρίσκει θησαυρό· διότι ούτε αυτός που έκρυψε το θησαυρό, τον τοποθέτησε για να τον βρει άλλος, ούτε αυτός που τον βρήκε έσκαψε για να βρει θησαυρό· το αντίθετο, ο ένας έσκαψε για να τον βρει όποτε θέλει, και ο άλλος [έσκαψε] για να φτιάξει τάφρο. Συνέβη όμως κάτι διαφορετικό απ' αυτό που και οι δύο επιδίωκαν.

Τέλος, έργο του αυτοματισμού είναι τα τυχαία συμβάντα των αψύχων και αλόγων ζώων, που συμβαίνουν χωρίς τη μεσολάβηση της φύσεως ή της τέχνης. Έτσι λένε αυτοί.

Σε ποιο, λοιπόν, από αυτά θα κατατάξουμε τις ανθρώπινες πράξεις, αν ο άνθρωπος δεν είναι η αιτία και η αρχή κάποιας πράξεως;

Διότι δεν είναι δίκαιο ν' αποδίνουμε συχνά αισχρές και άδικες πράξεις στο Θεό, ούτε στην

ανάγκη (διότι δεν είναι χαρακτηριστικό αυτών που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση), ούτε στη μοίρα (διότι λένε ότι αυτά που ανήκουν στη μοίρα δεν ανήκουν στα ενδεχόμενα αλλά στα υποχρεωτικά να συμβούν), ούτε στη φύση (διότι έργα της φύσεως είναι τα ζώα και τα φυτά), ούτε στην τύχη (διότι οι ανθρώπινες πράξεις δεν είναι σπάνιες και απροσδόκητες), ούτε στον αυτοματισμό (διότι τα συμβάντα του αυτοματισμού λένε ότι γίνονται στα άψυχα και άλογα ζώα).

Μας απομένει, λοιπόν, να είναι ο ίδιος ο άνθρωπος, που ενεργεί και δημιουργεί· να είναι η αιτία των έργων του και ελεύθερος στη βούλησή του.

Επιπλέον, εάν ο άνθρωπος δεν είναι ο αίτιος καμιάς πράξεως, δεν του χρειάζεται ν' αποφασίζει· τι να την κάνει την απόφασή του, αν δεν είναι αίτιος καμιάς πράξεως;

Η απόφαση υπάρχει για να κάνει πράξεις.

Θα ήταν όμως από τα πιο παράλογα να παρουσιάζουμε ως άχρηστη την πιο ωραία και πολύτιμη ικανότητα του ανθρώπου.

Αν, λοιπόν, αποφασίζει, αποφασίζει για πράξεις· διότι κάθε απόφαση γίνεται για την πράξη και με σκοπό την εκτέλεσή της.

Αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού, «Έκδοσις ακριβής της ορθοδόξου πίστεως», απόδοση στην νέα ελληνική, Αρχιμανδρίτης Δωρόθεος Πάπαρης. Από: http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/paterikon/iwannhs_damaskhnos_ekdosis_akribhs.htm

Πηγή: pemptousia.gr (Επιμέλεια Στέλιος Κούκος)